

Factsheet voetzoollaesies vleeskuikens

Behorend bij persbericht: “Plofkipvoeten er drie keer zo slecht aan toe”

Juli 2024

Wat zijn voetzoollaesies

Voetzoollaesies zijn aantastingen van de voetzool van een vleeskuiken. Ze ontstaan doordat vleeskuikens hun hele leven lang in hun eigen poep staan. Het natte, zure strooisel brandt blaren in hun poten. Bij ernstige laesies is er naast een aantasting van de huid vaak ook sprake van onderhuidse ontstekingen en soms ook zwellingen van de voetzool. Bij matige laesies is de aantasting oppervlakkiger. Milde (ook wel: matige) laesies vormen een risico op het ontstaan van ernstige laesies.

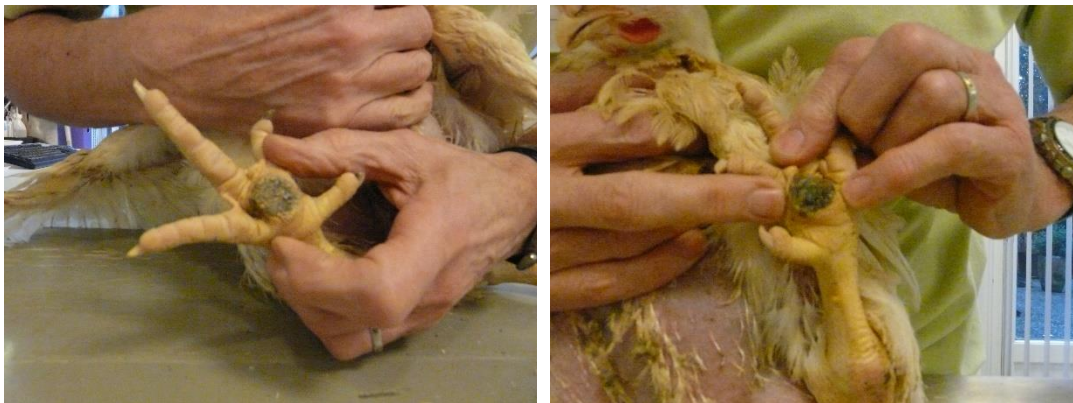
Wageningse welzijnsonderzoekers stellen dat voetzoollaesies vanwege de ernst, duur en incidentie het belangrijkste welzijnsprobleem voor vleeskuikens zijn. Pluimveewetenschappers en -dierenartsen constateerden eerder dat deze aandoening waarschijnlijk zeer ernstige pijn veroorzaakt. Lopen met deze zweren is pijnlijk en ze beperken vleeskuikens erg in hun bewegingsvrijheid. Desondanks wordt pijnbestrijding nooit toegepast.

Een hogere bezettingsdichtheid is van invloed op het vóórkomen van voetzoollaesies: hoe meer kippen per vierkante meter, hoe meer poep per vierkante meter en hoe slechter die poep droogt.

Bepaling voetzoolscore

Bij elke slachting van vleeskuikens wordt op het slachthuis de voetzoolscore (VZS) per aangevoerde koppel dieren bepaald. Dit betekent dat voor iedere groep vleeskuikens die op hetzelfde moment uit dezelfde stal naar de slacht wordt afgevoerd, een gemiddelde voetzoolscore wordt bepaald. De score wordt berekend door per dier te kijken of de voetzolen:

- Geen laesies hebben (score 0);
- Milde (c.q. matige) laesies hebben (score 1);
- Ernstige laesies hebben (score 2, zie figuur 1).

Figuur 1: plofkip met ernstige voetzoollaesie. Meer foto's van zowel matige en ernstige laesies zijn te zien in een uitgave van de Wageningen UR (<https://edepot.wur.nl/211418>).

In sommige slachterijen worden de voetzolen van een steekproef bekeken door een controleur, in andere slachterijen worden de voeten van alle vleeskuikens beoordeeld met een camerasysteem. De voetzoolscore wordt vervolgens berekend aan de hand van onderstaande formule.

$$\text{VOETZOOLSCORE} = (\text{PERCENTAGE DIEREN MET SCORE 0} \times 0) + (\text{PERCENTAGE DIEREN MET SCORE 1} \times 0,5) + (\text{PERCENTAGE DIEREN MET SCORE 2} \times 2)$$

Gebruikte gegevens

Wakker Dier heeft middels een beroep op de Wet open overheid (Woo) van de voorbije jaren de voetzoalscores per koppel gekregen. Bij deze gegevens is ook per koppel het ras van de vleeskuikens genoteerd. Op deze manier kan van elke uitgedeelde voetzoalscore worden bepaald of het om een plofkip ging of om een van de langzamer groeiende rassen zoals bijvoorbeeld gebruikt onder het Beter Leven keurmerk van de Dierenbescherming en biologisch.

Omdat er in de afgelopen jaren bij supermarkten veel verschillende rassen voorbij zijn gekomen die ondanks een tragere groei dan de plofkip, niet voldeden aan minimaal één ster van het Beter Leven keurmerk, is gekeken naar de voetzoalscores van 2022 en 2023; en niet verder terug. Tussen 2022 en 2023 zijn steeds meer supermarkten omgeschakeld naar een minimum van 1 ster Beter Leven, waardoor het beeld van de langzamer groeiende kippen zuiverder is.

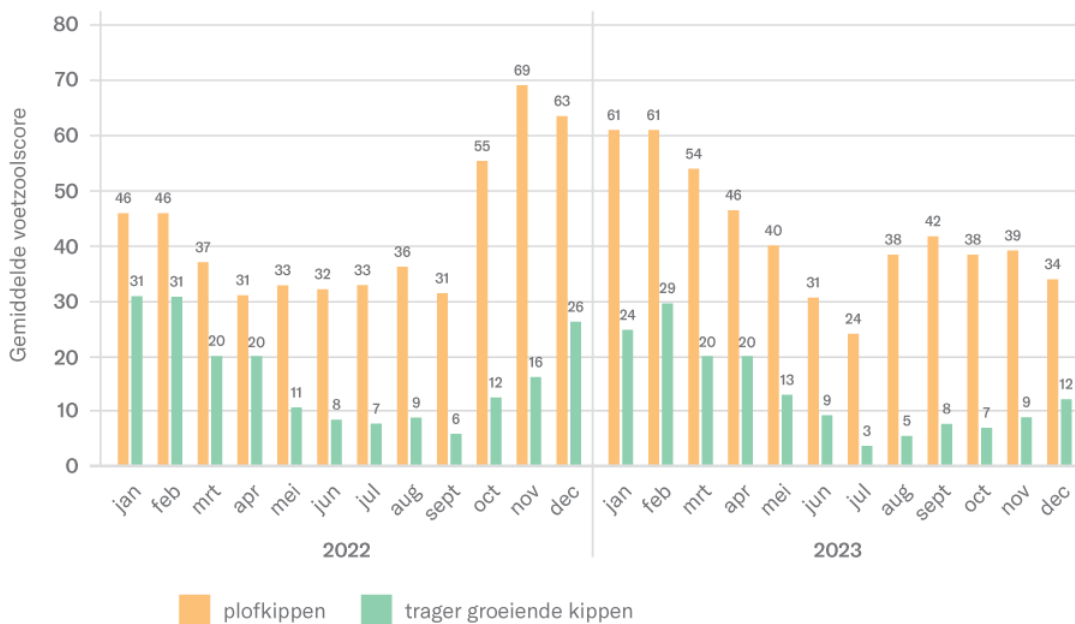
Doordat Wakker Dier alleen de geaggregeerde voetzoalscores per koppel vleeskuikens heeft en niet de verdeling over de mate van ernst, kan vanuit de data niet worden berekend hoeveel dieren een voetzoollaesie hadden. Een score van 12 kan immers betekenen dat 24 procent van de dieren een matige voetzoollaesie had ($0 * 0 + 24 * 0,5 + 0 * 2 = 12$); maar ook dat 6 procent van de dieren een ernstige laesie had ($0 * 0 + 0 * 0,5 + 6 * 2 = 12$); of (waarschijnlijker) een combinatie van matige en ernstige laesies waardoor het percentage vleeskuikens met laesies tussen de 6 en 24 procent ligt.

Wel is zeker dat bij een score hoger dan vijftig er altijd minstens één vleeskuiken met een ernstige voetzoollaesie aanwezig is.

De cijfers

Wakker Dier heeft voor de vergelijking van voetzoalscores van plofkippen en vleeskuikens van langzamer groeiende rassen gekeken naar de gemiddelde voetzoalscores per maand per groeisnelheid (plof of langzamer). Hieruit blijkt dat deze gemiddelde voetzoalscore bij plofkippen stelselmatig hoger is dan bij trager groeiende rassen (zie figuur 2).

Voetzoalscores

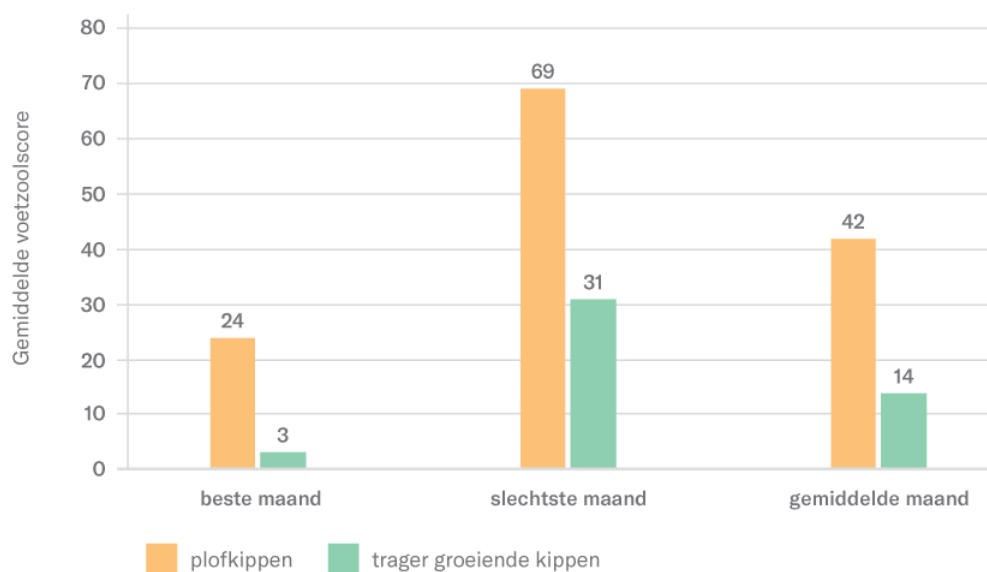
Figuur 2: de gemiddelde voetzoalscores per maand voor plofkippen en trager groeiende kippen. De gemiddelde score per maand ligt voor plofkippen stelselmatig hoger dan die voor de langzamer groeiende kippenrassen.

Gemiddeld over 2022 en 2023 samen was de voetzoolscore voor plofkippen 42; die van langzamer groeiende rassen 14. Plofkippen waren er de afgelopen twee jaar dus gemiddeld een factor 3 slechter aan toe dan die van hun trager groeiende soortgenoten (zie figuur 3).

De scores kunnen over de maanden behoorlijk variëren, bijvoorbeeld omdat weersinvloeden van invloed kunnen zijn op hoe goed (of slecht) het strooisel in de stal droogt. Plofkippen behielden in november 2022 de slechtste voetzoolscore (69 'strafpunten') en de beste score in juli 2023 (24). De trager groeiende kuikens stonden er in januari en februari 2022 het slechtste op met een voetzoolscore van 3. De beste maand voor keurmerkkippen was ook juli 2023; de langzaam groeiende kippen hadden toen een voetzoolscore van 3 (zie figuur 3).

Beste, slechtste en gemiddelde voetzoolcores

maandgemiddelden 2022 en 2023

Figuur 3: De score van de beste en slechtste maand voor plofkippen en trager groeiende kippen (links en midden). Rechts de gemiddelde voetzoolscore over heel 2022 en 2023. Hoewel er overlap is tussen de beste maand van plofkippen en de slechtste maand van de trager groeiende kippen, is de gemiddelde score over 2022 en 2023 voor plofkippen drie keer hoger dan die voor trager groeiende kippen.